

‘Turbovariant’ van schuldsanering moet doorlooptijd verkorten

Door *Olga Hoekstra*

Het bepalen van afloscapaciteit door een educated guess in combinatie met het aankopen van vorderingen van schuldeisers moet sneller leiden tot een akkoord tussen schuldenaar en crediteuren. Dit is het idee achter de pilot ‘Turbosaneren’, ontwikkeld door Nadja Jungmann en Erica Schruer en geadopteerd door Jan Tingen, directeur van de Gemeenschappelijke Kredietbank Drenthe. Daar draait op dit moment ook een pilot met deze nieuwe werkwijze. ‘Als schuldhulpverlener ben je deels aan het repareren wat is ontstaan doordat een andere schuldeiser zo traag is. Dat snijden we eruit.’

Er moest iets gebeuren aan de lange doorlooptijd van dossiers in het minnelijke traject, zo vonden advocate Erica Schruer en Nadja Jungmann van Social Force en lector recht, schulden en incasso aan de Hogeschool Utrecht. Tijd is geld, ook in de schuldhulpverlening. Daarbij zorgt de lange doorlooptijd voor meerwerk en voor irritatie en frustratie bij schuldeisers, debiteuren en de hulpverlening, zo schrijft de advocate op haar weblog ‘Observatrix’. Schruer en Jungmann kwamen tot een mogelijke oplossing waarmee naar schatting de doorlooptijd zeker met vier maanden wordt ingekort: Turbosaneren. ‘In het project gaan we op twee manieren snelheid boeken’, legt Jungmann uit. ‘Eerst bij de aanmelding, daar wordt de afloscapaciteit bepaald door een educated guess. Daarna bij het aanschrijven van de schuldeisers.’ Schuldhulpverleners berekenen de afloscapaciteit tot op de komma nauwkeurig, voordat zij een voorstel aan crediteuren sturen. ‘Wordt bijvoorbeeld een recht op huurtoeslag geëffectueerd, dan is het wachten op de formele beslissing van de Belastingdienst, terwijl het bedrag in principe al direct bekend is nadat de gegevens in een rekentooltje op de site van de Belastingdienst zijn ingevuld’, geeft Jungmann als praktijkvoorbeeld. In de weken dat gewacht wordt op een formele beslissing, is er klantcontact tussen schuldhulpverlener en cliënt. Kortom, hoewel er een tijdelijke impasse is, wordt door de schuldhulpverlener wel werktijd geïnvesteerd in het dossier. Door de afloscapaciteit te bepalen op basis van de al voorhanden zijnde informatie, ook al is deze nog niet ‘formeel’ bevestigd door een instantie als de belastingdienst, kan direct de vervolgstap genomen worden.

Ook in die vervolgstap, het benaderen van de schuldeisers met een saneringsvoorstel, kan tijd gewonnen worden. Eenderde tot de helft van de schuldeisers reageert binnen twee weken op een aanschrijving, stelt Tingen. Aan de groep die niet reageert, is de schuldhulpverlener veel tijd en energie kwijt. Er wordt een brief gestuurd met het voorstel om mee te werken aan een sane-

ringstraject. Geen reactie. Dan nog maar eens een brief, een telefoontje, nog een telefoontje. En de maanden gaan voorbij en de schulden lopen door. Vaak doet de situatie zich voor dat een schuld die wordt begroot op € 10 000 in de onderliggende tijd is gegroeid naar € 12 000 of meer. ‘De rente tikt door en de deurwaarder blijft incasseren via een beslag. Als schuldhulpverlener ben je dan deels aan het repareren wat is ontstaan doordat een andere schuldeiser zo traag is. Dat snijden we eruit met Turbosaneren.’

Het idee achter Turbosaneren? Door vorderingen op te kopen voor hetzelfde percentage als dat wordt aangeboden bij het saneringskrediet kan de kleine groep die stagneert simpel via een procedure op basis van artikel 287a Faillissementswet worden gedwongen mee te werken aan een regeling. Schruer legt uit dat crediteuren die meewerken het grote voordeel hebben dat zij snel het dossier kunnen sluiten. ‘Als zij akkoord gaan, krijgen zij binnen drie werkdagen het geld op de rekening’.

Door vorderingen op te kopen voor hetzelfde percentage als dat wordt aangeboden bij het saneringskrediet kan de kleine groep die stagneert simpel via een procedure op basis van artikel 287a Faillissementswet worden gedwongen mee te werken aan een regeling.

Naast het sneller bepalen van de afloscapaciteit op basis van een educated guess en het aankopen van vorderingen, wordt het niet voor beslag vatbare inkomen van de schuldenaar aan de kredietbank gecedeerd. Het terugbetalingsrisico wordt zo voor de kredietbank beperkt. Een schuldeiser die zich later meldt, kan nooit alsnog een groter deel van de pot geld opeisen door beslag te leggen; de cessie gaat voor

Het klinkt goed, maar wat als er bij het bepalen van de afloscapaciteit een verkeerde inschatting wordt gemaakt? Jungmann erkent dat schuldhulpverleners er af en toe naast kunnen zitten. ‘Maar hoe erg is dat?’ Ze maakt een snel rekensommetje, waarin een schuldenaar € 50 extra per maand blijkt te kunnen aflossen. ‘Stel, er zijn 24 crediteuren op een schuld van € 30 000 met een looptijd van drie jaar. Wat scheelt het dan per crediteur?’ Het blijkt om gemiddeld € 75 per crediteur te gaan. De totale extra afloscapaciteit komt neer op slechts 6 procent van de schuld. ‘Het gaat om een klein bedrag, om wisselgeld.’

1. Het project Turbosaneren wordt gefinancierd door het Ministerie van SZW op basis van een subsidie voor Innovatieprojecten Werk en Bijstand.

Het spannende van de pilot zit volgens Jungmann met name in het aankopen van de vorderingen. 'We hebben in Drenthe een rondje gemaakt langs alle belangrijke crediteuren zoals de grote deurwaarderskantoren, het waterleidingsbedrijf, de woningcorporaties, dat soort clubs. Wat je ziet is dat die schuldeisers eigenlijk allemaal, zonder uitzondering, positief reageren. Wij bieden snelheid. Doorlooptijd kost ook de crediteuren geld.' Het maakt nogal uit of je een deel van je vordering, ook al is het bijvoorbeeld maar tien procent, binnen drie werkdagen op je rekening krijgt zonder dat je daarvoor zelf veel moeite moet doen, of dat je voor dat bedrag anderhalf jaar het dossier van die debiteur moet openhouden en opvolgen. 'Je hoeft als crediteur niet meer te monitoren. Dat is wat dit zo interessant maakt voor hen.'

Natuurlijk is er ook kritiek op de pilot. Zo vinden criticasters het 'onbehoorlijk' dat schuldeisers in het minnelijk traject op basis van de 287a-procedure kunnen worden gedwongen mee te werken aan de plannen van de kredietbank die door de aankoop van vorderingen het merendeel van de schuld in handen krijgt. Het minnelijke traject is immers vrijwillig. Onterecht, vindt Jungmann. 'Als je naar de WSNP gaat, dwing je de crediteuren ook om mee te werken. En hoe vrijwillig is het minne-

lijke traject als je kunt zeggen: 'als je nu niet mee werkt, word je op basis van de WSNP alsnog door de rechtbank gedwongen'. Een andere 'maar' is het feit dat belangrijke schuldeisers zoals de Belastingdienst en het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) hun vorderingen niet mogen overdragen. Ondanks deze beperking reageerde ook de Belastingdienst positief toen daar de plannen voor Turbosaneren werden voorgelegd.

Alleen bij debiteuren die, na uitleg, snappen wat het project daadwerkelijk inhoudt, wordt Turbosaneren toegepast.

De doelgroep die in aanmerking komt voor Turbosaneren is bij de pilot in Drenthe, waarvan de eerste resultaten in december worden verwacht, met opzet vooralsnog klein gehouden. Alleen bij debiteuren die, na uitleg, snappen wat het project daadwerkelijk inhoudt, wordt Turbosaneren toegepast. De uiteindelijke doelgroep voor wie deze vorm van saneren geschikt is, zal groter zijn. Jungmann: 'Uiteindelijk zal je uitkomen op een groep die in staat is en de wil heeft om zijn eigen gedrag onder controle te houden. Die geen nieuwe schulden zullen maken en rond kunnen komen van hun leefgeld. Maar net als op veel andere onderdelen van de pilot geldt ook hier: dit is niet anders dan in het reguliere traject'

Rijksoverheid bundelt toezicht, inkoop en incasso

De rijksoverheid heeft de afgelopen maanden de eerste stappen gezet om uitvoering te geven aan het programma Compacte Rijksdienst dat Minister Donner van BZK in februari 2011 heeft gepresenteerd. 5 Ministeries (SZW, OCW, VWS, Financiën en BZK) hebben het voornemen om hun inkoopafdelingen te bundelen in één Haagse inkooporganisatie.

De incassotaken van de rijksoverheid, die nu door 110 verschillende diensten worden uitgevoerd, worden ondergebracht bij het Centraal Justitieel Incassobureau. Meerdere toezichthoudende instanties op niet-financiële markten, (Consumentenautoriteit, NMA, OPTA) worden samengebracht. Door al deze

maatregelen kan een besparing van enkele miljoenen euro's worden gerealiseerd.

De ICT wordt gestandaardiseerd. In de eerste week van mei wordt de tienduizendste gestandaardiseerde digitale werkplek gerealiseerd. Het uiteindelijke doel is om eind 2011 twintigduizend gestandaardiseerde digitale werkplekken bij zes departementen te realiseren (Financiën, I&M, SZW, VWS, BZK en AZ).

Mede dankzij de digitale werkplek kunnen de huisvestingsnormen worden versoepeld. Voor het aantal vierkante meters per werkplek zijn nieuwe (marktconforme) normen vastgesteld. Uiteindelijk is het doel te ko-

men tot Rijks(verzamel)kantoor waarin meerdere ministeries zijn gehuisvest. Er geldt met ingang van 2011 een plafond voor de huisvestingsaanvragen van de ministeries. De aanvragen worden daarbij voortaan centraal getoetst.

De rijksoverheid wordt ook kleiner. Het kabinet bouwt hiermee voort op het programma Vernieuwing Rijksdienst. Dit programma wordt volgens plan uitgevoerd en de taakstelling van dit programma (12.800 arbeidsplaatsen minder) wordt conform verwachting dit jaar gerealiseerd. Begin mei wordt hierover aan de Tweede Kamer gerapporteerd.

(Nieuwsbericht BZK 22 april 2011)